

PREMIS LITERARIS

Vicenç PAGÈS

Grandeses i misèries dels premis literaris.

Edicions de l'Índex,

Barcelona, 1991

El llibre del figuerenc Vicenç Pagès, *Grandeses i misèries dels premis literaris* (ed. l'Índex), ha causat furor —endogàmic?! Els mateixos escriptors, amb o sense premi, no es posen d'acord. Després de llegir amb més o menys displicència tot el que fa referència al passat literari, i que et pot portar a una clarificació política de la idea cultura-país, en arribar al present t'agafa, al costat d'algun somriure a bastament intel·ligent, unes cagarrines-enrabiades que et deixen el cos amb ganes d'engegar-ho tot —aquest llibre almenys— a rodar. Per acabar-ho d'adobar, el pròleg de l'autor constitueix una extravagància pseudo-cultural —digueu-li ultraculta, tant se val— absolutament gèlida en què ens informa que el seu mètode hauria pogut servir igualment per a cinquanta-un mil temes; una prova més que ens fa arrufar el nas sobre l'autenticitat del seu treball.

Rere les dues-centes cinquanta-cinc pàgines (déu n'hi do: no dubtem del seu esforç, però sí de la sensibilitat actual!), traspua un Vicenç Pagès novell i massa jove que em fa tota la impressió d'haver-se ficat, sense adonar-se'n, i malgrat —o precisament a causa de— la seva racionalitat, en una empresa molt més relativista del que ell ens exposa. En tertúlies i presentacions va agafant un posat molt més humà que no s'intueix ni gens ni mica ni gota en la seva obra; constitueix l'adquisició —endarrerida— d'una sèrie d'interrogants que responen a la perplexitat del seu propi autor; peatge que cal pagar per tal d'abordar un argument molt més ric del que aparentment pot semblar, i que sobretot juga amb quelcom inqüestionable: l'ànima de les lletres, és a dir, l'ànima del creador; l'HOME, la DONA, TU, JO!

Que més enllà d'aquestes juguesques hi hagi l'escriptor reconseguit que no para de barrar el pas a noves veus que tant necessiten fer-se el primer forat, que l'autèntica literatura representa un camí insubornable vers un cordó umbilical tan meravellósament proper a l'infinit, no treu les esmentades consideracions: al capdavant, no dialoguem tots amb el món que ens rodeja?, no som en tant que éssers socials, malgrat que un «no» rotund pugui ser el que més ens defineix?!

I és que a vegades, absurdament, l'univers literari actua d'una manera esquizofrènicament incomprensible. D'una banda no para de queixar-se del poc interès que els mitjans de comunicació i, per consegüent, el públic, li dispensen; i per altra, quan l'èxit s'acosta a la seva escorça, fuig i en

renega com tement de perdre la seva agosarada especificitat. I jo em pregunto: per què la soledat de la creació ha d'estar renyida, indefectiblement, amb el ressò social? Si els mateixos artistes de cine i televisió munten els seus propis premis-propaganda, si els cotxes es valen dels anuncis per a la seva expansió, per què alguns lletraferits es volen mantenir fermes —inermes!— en un context a part i distant?!

Sant Jordi ens n'ha dat una constatació: ultra les figures cèlebres, les obres més venudes s'han correspost amb els premis literaris. Cert que no tot l'any és Sant Jordi i que un guardó no és sinònim de qualitat: mes en una cultura que falla en els seus viaranyos més elementals, per què no hem d'acceptar l'excepcionalitat a fi d'arribar a ser, algun dia, normals?! (La informàtica podrà condemnar la anormalitat, però mai matar la intel·ligència!).

Girona se n'emporta la palma: una sèrie d'inacabables batusses polítiques desprestigen els premis Bertrana... a marxes forçades; la qualitat dels seus jurats (Miquel de Palol, Ramon Muntaner...) no admeten un sol dubte; en canvi, tantes rodes de pal no només ajuden a ensorrar la literatura ans el ressò cultural —vital!— de la mateixa ciutat! (La darrera proposta dels Bertrana resulta un trencacolls difícilment paible, fruit de tantes incongruències. I que consti: a Figueres no hi ha cap premi d'importància!).

A què ve que l'Antoni Puigverd es carregui el Palol que va aconseguir fa dos anys? Farà també el mateix amb el Carles Riba on acaba de reeixir? Ens sembla molt bé que reivindicui una política cultural encaminada a recolzar els 365 dies de l'any els autors gironins, però aquest fet està renyit amb els guardons de la ciutat? Per què no es decideix a explicar amb tots els ets i uts els motius —manca de distribució, retard en la publicació...— que l'han menat a renegar del seu primer «triomf»? O és que amaga alguna gelosa carta?

El mateix Martí i Pol explicava, fa poc, el seu goig indescriptible, catapulta de molts versos posteriors, en rebre un inicial —i «petit»— reconeixement públic. I Quim Monzó ha reconegut sempre la importància del seu Bertrana 1976, que li obri les portes del món editorial: no li ha calgut presentar-se a cap més convocatòria.

Amics: veus subterrànies necessiten els premis, i els premis necessiten els lectors. Dit d'una altra manera: la literatura necessita viure, i hom no ha de negar-li un sol corrent d'aire! Fotre's coces al propi cos esdevé d'un maquiavelisme maligne quan totes les coartades de la societat juguen contra l'essència existencial! Per molts anys!

Pere Prada i Soler